

CULTUUR & MEDIA

VERKIEZING Ruim honderd gebouwen dingen mee naar de titel Beste gebouw van het jaar. Verwijzingen naar de natuur en organische vormen spelen een belangrijke rol.

tekst **Harmen van Dijk**

Tij, een vogelkijkhut bij het Haringvliet, door RO&AD architecten en RAU. Het ei van een grote stern vormde de inspiratie voor het ontwerp. FOTO KATJA EFFTING

Vogelkijkhut De Zeemol, bij het Haringvliet, door RO&AD architecten en RAU. FOTO GERT HUIJZERS

Vakantiehuisje Caseta in Grouw, door Lichtstad Architecten. FOTO BASEPHOTOGRAPHY

Het is niet een omgeving waar je opvallende architectuur zou verwachten: de schorren en slikken rond het Haringvliet. Toch zijn drie bouwwerken die kans

maken op de eretitel het Beste gebouw van het jaar daar te vinden, midden in het natuurgebied bij de Zuid-Hollandse eilanden.

De vogelkijkhutten Tij, Blik en de Zeemol zijn dan ook geen veredelde schuttingen van waarachter natuurliefhebbers onbespied zeldzame vogels kunnen bekijken. Architectenbureaus RO&AD en RAU tekenden voor de ontwerpen. Het ei van een grote stern vormde de inspiratie voor Tij – de zeldzame vogel broedt in dit gebied. Maar de rietgedekte bol, met een prachtig gewelfd houten geraamte, doet ook denken aan een vogelnest of een eendenkorf. De Zeemol en Blik, beide opgetrokken uit grof afvalhout, lijken op een geschubd dier dat uit de modder omhoog komt en een opgekrulde garnaal aan de waterkant.

De Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus (BNA), die ieder jaar het beste gebouw kiest, moedigt architectenbureaus aan om ook zulke bescheiden bouwwerken aan te melden voor de verkiezing. Architectuur hoeft niet altijd groots en monumentaal te zijn. De beoordeling van de inzendingen laat trouwens nog even op zich wachten. Door de coronamaatregelen

kan de jury onder leiding van Neelie Kroes niet alle gebouwen ter plekke gaan beoordelen en praten met de gebruikers. Pas na de zomer wordt de winnaar bekendgemaakt, maar de ruim honderd inzendingen bieden alvast een mooie staalkaart van wat vorig jaar in Nederland aan interessante architectuur verzezen is.

Niet alleen voor de vogelkijkhutten met hun fantasievolle organische vormen is de natuur een inspiratiebron geweest. Het ontwerp van het rieten nest aan het Haringvliet vindt een pendant in het Friese Merengebied, waar het vakantiehuisje Caseta eveneens als een bolvormig nest aan de waterkant staat. Lichtstad Architecten liet zich trouwens ook inspireren door de bolle buiken van de voorbijvarende skûtsjes.

Geologische structuur

Ook bij grote monumentale nieuwbouw is de natuur als inspiratiebron herkenbaar. Waarschijnlijk het het meest in het oog springende ontwerp van het afgelopen jaar, het Forum in Groningen, lijkt wel een reusachtige vuursteen met scherpe, onregelmatige hoeken die pal naast de Martinitoren in de grond is geslagen. Binnen is een 'stadslandschap' gecreëerd dat uitkomt op een dakterras, een soort bergtop die uitzicht biedt op de daken van de stad. Het nieuwe culturele centrum van het Noorden, ontworpen door NL Architects gaat ongetwijfeld hoge ogen gooien bij de verkiezing.

Concurrentie is er van Naturalis Biodiversity Center in Leiden. Dat gebouw lijkt juist wel uit de aarde omhoog te

Appartementengebouw De Verbinding in Ede, MIX Architectuur. FOTO REINIER UBELS

Terug naar de natuur

Het hoofdkantoor van de Triodos-bank in Zeist door RAU architecten. FOTO OSSIP VAN DUIVENBODE

zijn gekomen, als onderdeel van een geologische structuur. De horizontale stroken natuursteen, afgewisseld met stroken beton, zijn als aardlagen die al miljoenen jaren op elkaar geperst zijn. Op de betonnen stroken heeft mode-ontwerpster Iris van Herpen, die bekendstaat om de organische vormen in haar werk, een vloeiende structuur aangebracht die het midden houdt tussen stromend water, stuifzand en plooiende stof. De trap in de hal lijkt een in de steen uitgehouwen bergpad. De overkappende betonnen constructie heeft de vorm van in elkaar grijpende moleculen. Zo maakte Neutelings Riedijk Architecten de brute kracht van de natuur en de allerkleinste bouwsteentjes zichtbaar in één ontwerp.

In de woningbouw zijn dit soort extreme vormen natuurlijk niet haalbaar. Toch winnen de vloeiende, ronde, natuurlijke vormen hier ook terrein op de kubussen, strakke lijnen en scherpe hoeken. In Ede wordt een wijk gebouwd op de voormalige kazerneterreinen. Het is een gebied dat grenst aan bos en heide. MIX Architectuur ontwierp het wooncomplex De Verbinding dat met vloeiende lijnen en een getrapte opbouw wil aansluiten op het glooiende landschap. Er zit geen rechte hoek in de twee niervormige appartementengebouwen. Ze liggen om elkaar heen gekruld in het landschap. Het bouwmaterial – gele baksteen en hout – weerspiegelt zand en bos.

Het nieuwe hoofdkwartier van de Triodosbank is met eenzelfde vormtaal en filosofie gebouwd op landgoed de Reehorst bij Zeist. Bijzonder is de

volledig houten constructie. De prominente spanten die het gebouw dragen geven het een kathedraalachtige uitstraling. RAU architecten is er trots op dat dit gebouw volledig circulair is; alle materialen kunnen gedemonteerd en opnieuw gebruikt worden.

Natuur in de stad

Niet alleen in een natuurgebied, ook midden in de stad werken deze vormen. In Amsterdam, pal aan de A10, staat Rhapsody in West, een golvend ensemble van huurflats die een groen binnenterrein omsluiten. De gebouwen weren het geluid van het verkeer, een 'buurtkas' moet een ontmoetingsplek worden voor de buurt, die tien jaar geleden bekendstond als een van de slechtste van het Nederland. Zo brengt het ontwerp van Tangram architectuur letterlijk natuur in de stad.

In de particuliere woningbouw springt het Huis met staart van Onix NL eruit. De naam zegt het al: de langgerekte houten woning ligt in Soesterberg als een dier met een lange staart tegen de bosrand aan. Onix maakte naam met moderne houten 'schuren' om in te wonen en te werken, een genre dat al jaren populair is omdat het zo mooi past in het cultuurlandschap. Veel architectenbureaus stuurden varianten in voor de beste-gebouwverkiezing. Bij het Huis met staart is die traditionele schuurvorm nog goed herkenbaar, maar hij wordt wel een stuk vrijer geïnterpreteerd.

Alle inzendingen zijn te zien op bna.nl/gebouw-van-het-jaar/overzicht

Naturalis in Leiden, door Neutelings Riedijk Architecten. FOTO SCAGLIOLA BRAKKEE

Cultureel centrum Forum in Groningen, door NL Architects. FOTO MARCEL VAN DEN BURG

Huis met staart in Soesterberg, door Onix XL. FOTO PETER DE KAN